

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 9.Pf.20.055/2024/18.

A felperes:

felperes neve

felperes címe

A felperes képviselője:

Jámbor Tóth Kolláth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóth Gergely ügyvéd)

ügyvéd címe.

Az alperes:

Nemzeti Fejlesztési Központ II. rendű

1077 Budapest, Wesselényi u. 20-22.

Az alperes képviselője:

dr. Mészáros Karina jogtanácsos II. rendű alperesért

A per tárgya: elállás jogszerűtlenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 71.P.20.465/2023/18.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy a II. rendű alperes jogszerűtlenül állt el a felperes és a II. rendű alperes jogelődje között GINOP-azonosító szám azonosító számon, „A cég1 Kft. termelési kapacitásának bővítése” céljából létrejött támogatási szerződéstől.

Mellőzi a felperes perköltség fizetési kötelezettségét, és kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 750.000 (hétszázötvenezer) forint kereseti illetékből álló elsőfokú perköltséget, valamint megállapítja, hogy ezt meghaladóan az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.250.000 (egymillió-kétszázötvenezer) forint fellebbezési illetékből álló perköltséget, és megállapítja, hogy a felek a másodfokú eljárásban felmerült, képviseleti munkadíjból álló perköltségüket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy

[2] (1) a felperes GINOP-azonosító szám azonosító számú, „A cég1 Kft. termelési kapacitásának bővítése” című projektet a közte mint kedvezményezett és a II. rendű alperes

jogelődje mint támogató között létrejött támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően megvalósította;

[3] (2) a felperes részéről a GINOP-azonosító szám azonosító számú, „A cég1 Kft. termelési kapacitásának bővítése” című projekt megvalósítása során szabálytalanság nem történt, és Magyarország pénzügyi érdekei nem sérülnek, nem sérülhetnek, valamint

[4] (3) a fentiekre figyelemmel a II. rendű alperesi jogelőd támogatási szerződéstől történt elállása jogszerűtlen,

[5] (4) a felperes részéről a támogatás visszafizetésének kötelezettsége nem áll fenn.

[6] A II. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 300.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a perben felmerült perköltségét a felperes viseli, míg a 750.000 eljárási illeték a Magyar Állam terhén marad.

[8] Rögzítette, hogy a támogatási szerződéstől történt elállás miatt a felperes jogosult a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 172. § (3) bekezdése értelmében megállapítási per indítására (Kúria Pfv.VI.20.886/2018/5.). A II. rendű alperes az elállás következtében külön eljárás keretében a támogatási összeg visszafizetését követeli, ezért a felperes jogainak megóvása érdekében a kért megállapítás szükséges.

[9] Az elállás szabálytalanság következménye volt, így az elállás jogszerűsége attól függ, hogy a megállapított szabálytalansági okok helytállóak-e. A bíróságnak nem kellett vizsgálnia a II. rendű alperes jogelődje által korábban lefolytatott ellenőrzéseket, a korábbi jogi álláspontját, továbbá a jogorvoslati jog megsértése körében előadottakat, ahogy az Európai Unió Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF) ellenőrzésével kapcsolatban felvetett kifogásokat sem, ezekkel szemben ugyanis bírósági jogorvoslat nem áll rendelkezésre. Kiemelte, figyelemmel arra, hogy a támogatási szerződés atipikus polgári jogi szerződés, amelyben polgári jogi és közjogi elemek vegyülnek, csak azt vizsgálhatja, hogy jogszerű-e az elállás, tehát azt, hogy az annak indokaként a felhozott szabálytalansági okokat a II. rendű alperes jogelődje jogszerűen állapította-e meg.

[10] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el szabálytalanságként azt, hogy a felperes a támogatás megítélésekor nem minősült innovatív KKV-nak, hogy a felperes a támogatási döntést érdemben befolyásoló valótlan adatot szolgáltatott volna, és azt sem, hogy a felperes a projekt keretében beszerzett gyártósort korábban maga is forgalmazta. Ezenfelül megállapította, hogy az EUTAF ellenőrei, illetve a felperes által bekért árajánlatok hiányosságai miatt a felperesi árajánlatok túlárázottsága tárgyában érdemben nem lehet megalapozottan állást foglalni, így a túlárázást sem lehetett szabálytalanságként, tehát az elállás indokaként elfogadni.

[11] Ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a projekt alapvető célját megváltoztatta. A felhívás célja mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése volt. Azonban a termelési kapacitások bővítése, a versenyképesség megteremtése és javítása mint cél a projekt műszaki, szakmai tartalmával egybevetve értelmezendő és nem önmagában. A támogatási szerződés első módosítását követően a projekt alapvető célja megváltozott, automata mikroelektronikai áramköri lap gyártó rendszer beszerzésével és az ezzel kapcsolatos termelési tevékenység kialakításával bővült. A projekt alapvető céljának megváltozása viszont már önmagában okot ad az elállásra a 2014-2020. programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) 87. § (1) bekezdés a) pontja és 90. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

[12] Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy az árajánlatok nem tartalmazták a működéshez szükséges speciális szoftverek, továbbá a technológia működtetéséhez szükséges alkatrész adagoló, beépített automata táruk árát. A gyártósori alkalmazáshoz szükséges speciális szoftverek hiánya a felperes által bekért árajánlatok meg nem felelősségét eredményezte, hiszen azokban ilyen tétel nem szerepelt, a felperes ennek beüzemelését nem állította, illetve nem bizonyította.

[13] Tehát az elsőfokú bíróság a projekt alapvető céljának megváltoztatása és a nem megfelelő árajánlatok alapján azt állapította meg, hogy a felperes a támogatást nem a szerződésben meghatározottak szerint használta fel. Ezért a II. rendű alperes jogelődje az elállás jogkövetkezményét a szabálytalanság súlyához igazodóan alkalmazta (Korm. rendelet 164. § (3) bekezdés b) pont, 164. § (4) bekezdés).

[14] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte akként, hogy az ítéltábla a felperes kereseti kérelmének adjon helyt. Amennyiben a törvényszék (helyesen: ítéltábla) álláspontja szerint szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges vagy nem észszerű, úgy kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül és kötelezze új eljárás lefolytatására.

[15] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletben részben hibásan állapította meg a tényállást, a megállapított tényeket pedig részben helytelenül értékelte, részben pedig nem vette figyelembe. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróságnak azokkal a következtetéseivel, amelyekben azt állapította meg, hogy bizonyos, az elállásban megjelölt szabálytalanságok nem állnak fenn, egyetért, azokkal szemben fellebbezést nem terjeszt elő.

[16] Az elsőfokú bíróság elfogadta az elállás indokaként azt, hogy a felperes a projekt alapvető célját megváltoztatta. Ezzel szemben a felperes kiemelte, hogy a projekt alapvető célja a szerződésmódosítások során nem változott, az eredetileg és továbbra is a felperes termelési kapacitásának bővítése volt. A módosítás keretében kizárólag a beszerzett eszközök köre változott, a projekt alapvető céljának módosulása nélkül. A pályázati felhívás (Felhívás) 1.1. pontja rögzítette, hogy a felhívás indokoltsága és célja a hazai ipar fejlesztése érdekében a kiemelt iparágakban fejleszteni kívánó hazai KKV-k termelési kapacitásainak bővítése,

amely során korszerű termékelőállítási képességek megteremtésének és bővítésének céljából lehetőség nyílik modern eszköz- és gépparkok, valamint fejlett infrastruktúrával ellátott telephelyek kialakítására a szektor szereplői számára, a versenyképesség feltételeinek megteremtésére, fenntartására. A felhívás célcsoportjába azon vállalkozások tartoznak, amelyek hozzáadottérték-növekedési potenciállal vagy exportnövekedési potenciállal bírnak, a fejlesztésük eredményeként helyi, nemzeti, de főleg nemzetközi hálózatokba kapcsolódnak be, vagy részvételük intenzitása ilyen tekintetben növekszik. A felperes a projekt teljes időtartama alatt minden fenti felhívási pontban foglalt elvárásnak megfelelt. A Felhívás 3.2. pontja foglalkozik a projekt műszaki, szakmai tartalmával és megvalósításával kapcsolatos elvárásokkal. Ez azt támasztja alá, hogy a projektcél és a projekt műszaki, szakmai tartalma eltérő, azok között nincs olyan összefüggés, mint amit az elsőfokú bíróság megállapított. Egyébként sem a Korm. rendelet, sem a Felhívás, sem a támogatási szerződés nem határozta meg a projekt alapvető céljának fogalmát. A Korm. rendelet ugyan valóban azt írja 87. § (1) bekezdés a) pontjában, hogy a módosítás nem változtathatja meg a projekt alapvető célját, de az alapvető célt ezzel együtt nem definiálja. Jelen esetben a projekt célja a termelési kapacitások bővítése, a versenyképesség megteremtése és javítása volt, a felperes pedig a módosítás eredményeképpen egy magasabb hozzáadott értékű, komplexebb projektet valósított meg, mint amiről a támogatási kérelmében írt. Egyébként a felperesnek ezzel az álláspontjával az EUTAF vizsgálat során még a II. rendű alperes jogelődje is egyetértett, tehát ugyanazon körülményre két tényállítás áll egymással szemben. A II. rendű alperes jogelődje a projektcél megfelelőségét a támogatási szerződés 3. számú módosításának elbírálásakor a Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés b) pontja alapján megvizsgálta és a módosítást jóváhagyta, ezért később, a szabálytalanság megállapításakor, a II. rendű alperes nem hivatkozhat a projektcél megváltoztatására. Kiemelte, hogy a támogatási szerződéssel a felek között polgári jogi jogviszony jött létre, a támogatási szerződés 7.6. pontja értelmében a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadóak. A Korm. rendelet szerint a támogatási szerződés módosítása iránti kérelem benyújtása a kedvezményezett feladata, annak megvizsgálása, elfogadhatóságának megítélése pedig a II. rendű alperes felelőssége, aki a pályázati felhívás, az útmutató, valamint a szerződés egyoldalú alkotója. Hogyha a II. rendű alperes jogelődje a Korm. rendelet 87. §-ában szereplő rendelkezéseket tévesen értelmezte, így a szerződés módosításakor a projekt támogathatósága szempontjából téves következtetésre jutott, az a részéről elkövetett jogszabálysértés, de nem róható a felperes terhére, különösen nem eredményezheti a szerződéstől való elállást a felperes által elkövetett szabálytalanságra hivatkozással. A szerződést a felek a Ptk. 6:191. § (1) bekezdésének megfelelően közös megegyezéssel módosították, a II. rendű alperes jogelődje a szerződés módosításával egyetértett, így annak utólagos szabálytalanná minősítése joggal való visszaélést valósít meg, ami tilos.

[17] Emellett az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az árajánlatok nem voltak megfelelőek. A felperes fellebbezésében vitatta, hogy a technológia működtetéséhez szükséges alkatrész adagoló beépített automaták – szakmai megnevezésük szerint feederek – a kifogásolt árajánlatokban nem szerepelnek, tehát iratellenes az a megállapítás, hogy azok ebben a tekintetben hiányosak voltak. A szoftverekről pedig előadta, hogy a beszerzés során komplex gépsort vásárolt, a szoftverek ennek részét képezték. A Felhívás 6.d) pontja alapján a szoftver TESZOR számát csak önállóan szoftverre irányuló beszerzés esetén kell az árajánlatnak tartalmaznia, a jelen esetben ez nem volt szükséges. Emellett az árajánlat valóban nem tartalmazza a beszerzett gépsor egyes részegységeinek árait, csak a végösszeget. Azonban minden részegységről részletes műszaki specifikáció állt rendelkezésre, amely alapján az ajánlati árat a II. rendű alperes jogelődje is reálisnak tekintette.

[18] Egyébként az elsőfokú bíróság azzal, hogy a felperesi árajánlatok szabálytalanságát a szoftverek árának hiánya miatt állapította meg, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, mivel a támadott elállási nyilatkozat alapját képező szabálytalansági döntés a szoftverek árának feltüntetését nem hiányolta.

[19] A felperes továbbá arra hivatkozott, hogy a II. rendű alperes jogelődje az elállásról hozott döntés során figyelmen kívül hagyta az arányosság követelményét.

[20] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási jogszabálysértést követett el azzal, hogy a tényállás megállapítása érdekében nem folytatott le teljeskörű bizonyítást. Összességében az ítélet sérti a Korm. rendelet 164. § (4) bekezdését, a Pp. 276. § (1) bekezdését és 346. § (5) bekezdését.

[21] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

[22] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból megfelelő jogi következtetést vont le, az ítélete mind az eljárásjogi, mind az anyagi jogi szabályoknak megfelel. Kiemelte, hogy a támogatási jogviszony speciális: egyrészt azért, mert a kedvezményezett vissza nem térítendő támogatásban részesül közpénzből, másrészt azért, mert a támogatással a II. rendű alperesnek is el kell számolnia az Európai Unió hatóságai felé. Ezért a támogatási jogviszony sajátossága, hogy összességében jóval szigorúbb teljesítési szabályokat tartalmaz, mint a Ptk. általános szabályai. Hangsúlyozta, hogy az EUTAF tevékenysége elsősorban nem a felperes, hanem a II. rendű alperes ellenőrzésére irányult. Amennyiben pedig az EUTAF ellenőrzés szabálytalanságot állapít meg, akkor a II. rendű alperes köteles a szerződéstől elállni, mert a tagállam köteles megtenni a szükséges intézkedéseket a támogatások visszakövetelése érdekében.

[23] Kiemelte, hogy a projektcél az, amit a projekt lebonyolításával a kedvezményezettek el kívántak érni. Az eredeti támogatói döntés alapján vizsgált projekt célja: „műanyag lap, lemez, fólia, cső, profil gyártása, műanyag csomagolóeszköz és egyéb műanyag termékgyártási tevékenység kialakítása”, a fejlesztendő tevékenység: „egyéb gumitermék gyártása, műanyag lap, lemez, fólia, cső, profil gyártása, műanyag csomagolóeszköz gyártása, egyéb műanyag termék gyártása, fémmegmunkálás” volt. A támogatási szerződés módosítása következtében a projekt célja: „automata mikroelektronikai áramkörü lap gyártó rendszer beszerzése és az ezzel kapcsolatos termelési tevékenység kialakítása”, fejlesztendő tevékenység: „fémmegmunkálás, elektronikai alkatrész gyártása, elektronikai áramkörü kártya gyártása” lett. A felperes ezzel szemben a pályázati felhívás általános céljaira hivatkozik, amely az operatív program szintjén valóban a gazdaságfejlesztés. Azonban a konkrét, vizsgált projekt tényleges célja a felperes új tevékenységeként a korábbi termékek gyártása helyett elektronikai alkatrész gyártása, elektronikai áramkörü kártya gyártása, fémmegmunkálás és az ezzel kapcsolatos termelési tevékenység kialakítása lett, amely valóban nem azonos az eredeti támogatási kérelemben szereplő tevékenységgel.

[24] Ezen kívül helytálló az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása is, hogy az árajánlatok nem voltak megfelelőek, mert azokon nem volt meghatározva egységár, csak a végső ár. Ezen felül az eszközök megfelelő együttműködéséhez szükséges speciális szoftver az eredetileg benyújtott árajánlatokban nem szerepelt, bár a pályázati felhívás 6.d) pontja szerint kellett volna. A szoftvert külön nem aktiválták, nem szerepel a projekt költségvetésében sem, továbbá annak beüzemeléséről és működéséről a felperes nem töltött fel képet az elszámolások során, az EUTAF ellenőröknek sem mutatták be.

[25] Az arányosság követelményének megsértése körében a II. rendű alperes arra hivatkozott, hogy az általános szerződési feltételek 7.2. pontjában 1-7. felsorolt jogkövetkezmények közül jelen esetben kizárólag az elállás volt alkalmazható.

[26] A felperes fellebbezése a következők szerint részben megalapozott.

[27] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a felperes pedig teljes helyt adás iránt fellebbezett, így az elsőfokú ítéletnek a per főtárgyáról, valamint az ehhez igazodó perköltségről rendelkező része nem jogerős. Ugyanakkor – fellebbezés hiányában – a Pp. 358. § (5) bekezdésében megfelelően jogerőre emelkedett a 750.000 forint ellentmondási illetékről hozott döntés.

[28] A felperes a keresetlevele szerint több megállapítás iránti kereseti kérelmet is megjelölt. Az elsőfokú bíróság helyesen tette, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése alapján vizsgálta, hogy a megállapítási per feltételei fennállnak-e. Azzal az ítéltábla egyetértett, hogy a perbeli esetben – azaz amennyiben a II. rendű alperes jogelődje a támogatási szerződéstől elállt, a felperes a teljes támogatási összeget megkapta és visszafizetés a részéről még nem történt – fennáll az a helyzet, hogy a felperes marasztalást nem követelhet, és a jogainak megóvása, azaz a szerződés fenntartása érdekében megállapítási per indítása szükséges. Ugyanakkor nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése értelmében a megállapítási per jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására irányulhat. A Pp. szerinti megállapítási per indításának lehetőségét szűken kell értelmezni, hiszen a jogalkotó célja a jogalanyok jogviszonyainak végleges rendezése marasztalási per útján, ehhez képest a megállapítási per mindig egy speciális helyzetre reagáló kivételes lehetőség. Ebből az következik, hogy ha olyan jogi helyzet áll fenn, amely megállapítási per indítását indokolja, a kereseti kérelemnek akkor is szigorúan a legszükségesebb mértékre, és kifejezetten a jogviszony fennállásával kapcsolatos megállapításra kell szorítkoznia. Ennek a követelménynek a felperes által megjelölt négy kereseti kérelemből csak egy felel meg: a 3., amelyben a felperes annak megállapítását kéri, hogy a támogatási szerződéstől történt elállás jogszerűtlen. Ebből ugyanis egyenesen következik, hogy a szerződés a felek között nem szűnt meg, azaz a jogviszony fennáll, vagyis ez a jogviszony fennállásának megállapítására irányuló, azzal egyenértékűnek tekinthető kérelem. Az első két kereseti kérelem ennek a megállapításnak az indoka, a negyedik pedig az ebből a megállapításból eredő jogkövetkezmény. A Pp. 7. § 12. pontjának és a 170. § (2) bekezdésének megfelelően eltérő kereseti kérelem mindenképpen több keresetet jelent, tehát a felperes négy, a Pp. 173. § (1) bekezdése szerinti valódi tárgyi keresethalmazatnak minősülő keresetet terjesztett elő. Miután a fentiek szerint ebből csak egy felel meg a Pp. 172. § (3)

bekezdésének, ezért az 1., 2. és 4. kereseteket el kellett elutasítani, mert azokban az esetekben a megállapítási per indításának feltételei nem állnak fenn. Ezért az ezekről hozott elsőfokú elutasító rendelkezést a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 383. § (2) bekezdése értelmében – eltérő indokokkal – helybenhagyta.

[29] A fentiekre tekintettel a bíróságnak érdemben csak a felperes 3. számú, az elállás jogszerűtlenségének megállapítására irányuló keresetéről kellett döntenie. A fellebbezésben és az ellenkérelemben foglaltakra tekintettel a másodfokú eljárásban azt kellett vizsgálni, hogy az elsőfokú bíróság által elfogadott két elállási ok, azaz a projekt céljának megváltoztatása, illetve az árajánlatok helytelensége fennáll-e.

[30] A projekt céljának megváltoztatása, azaz az ezzel kapcsolatos szerződésmódosítás lehetőségének vizsgálata során az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy a II. rendű alperes jogelődjének az a jognyilatkozata, amellyel a felek létrejött támogatási szerződés 2. számú módosítását elfogadta, a Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés a) pontjába ütközik, mert a II. rendű alperes nem fogadhatott volna el olyan módosítást, amely a projekt alapvető célját megváltoztatja. Ezért a II. rendű alperes jognyilatkozata a Ptk. 6:9. §-a alapján alkalmazandó 6:95. §-a értelmében semmis, mert jogszabályba ütközik. Hivatalból észlelte továbbá, hogy miután a II. rendű alperesi jogelőd módosítást elfogadó jognyilatkozatára a Ptk. 6:108. § (1) bekezdésének megfelelően jogosultságot nem lehet alapítani, a 2. számú szerződésmódosítás – egybehangzó akaratnyilatkozatok híján – a Ptk. 6:63. § (1) bekezdése értelmében nem jött létre. Miután létre sem jött tartalmú szerződést nem lehet módosítani, nem jöttek létre az ezt követő szerződésmódosítások sem.

[31] A Ptk. 6:108. § (1) bekezdés második mondatából az következik, hogy bár a semmisség további jogkövetkezményeit a bíróság csak a fél kérelmére alkalmazza, azt a jogkövetkezményt, hogy érvénytelen szerződésre (illetve jognyilatkozatra) jogosultságot alapítani nem lehet, a bíróságnak hivatalból kell észlelnie. Ezt az ítéltábla megtette, ezért a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó 237. § (3) bekezdés b) pontja értelmében – figyelemmel az 1/2017. Polgári jogegységi határozatnak megfelelően a Pp. értelmezése során is megfelelően alkalmazandó 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontjára – a Pf/16. sorszámú végzésével a fentiekről a feleket tájékoztatta.

[32] A felperes Pf/17. sorszámon a tájékoztatásra nyilatkozatot terjesztett elő. Ebben az ítéltábla következtetéseit vitatta, és közölte, hogy az eredeti keresetét fenntartja.

[33] Megismételte a projekt célja módosításával kapcsolatban a fellebbezésben előadott érveit. Hangsúlyozta, hogy sem a szerződés, sem a Felhívás, sem a Korm. rendelet nem határozza meg a projektcél fogalmát. Ez a szó a Korm. rendeletben egy helyen szerepel, az 5. számú, elszámolható költségekről rendelkező mellékletben. Az ott írtakból is az a következtetés vonható le, hogy a projekt célja és az ahhoz beszerzendő eszközök köre, azaz a műszaki tartalom két külön fogalom.

[34] Emellett előadta, hogy az ítéltábla a szerződés érvénytelenségét nem magánjogi szabályokra hivatkozással állapította meg, annak alapjaként a támogatási jogviszonyok speciális szabályait megállapító Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés a) pontját jelölte meg. Hivatkozott az EBH2004. 1117 számú eseti döntésre, mely szerint a jogszabály által előírt kötelező pályázati eljárás mellőzése a szerződést jogszabályba ütközővé és semmissé teszi. Azonban önmagában a pályázati szabályok megsértése – ha az annak alapján létrejött szerződés nem ütközik jogszabályba – nem eredményezi a szerződés semmisségét. A BDT2006. 1450, BH.1197. 186 és a BDT2007. 1643 számú eseti döntések szerint más jogág kötelező rendelkezéseit sértő szerződés a polgári jog szempontjából jogszabályba ütközés miatt csak akkor érvénytelen, ha a más jogági norma kifejezetten rögzíti, hogy annak megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is eredményezi. Ilyen rendelkezést azonban a Korm. rendelet nem tartalmaz. Azt a kérdést, hogy egy jogszabály célja kifejezetten a szerződéssel elérni kívánt joghatás megtiltása-e, az adott jogszabály értelmezése útján lehet megállapítani. Ha a jogszabály csak olyan tilalmat tartalmaz, amelynek sérelme az adott (rendszerint igazgatási) norma funkciójának betöltése érdekében jogellenes, és ezért csak a külön jogág által előírt szankciók kapcsolódnak hozzá, akkor a polgári jog semmisség szankciójának alkalmazására nincs szükség. A Korm. rendeletet megvizsgálva megállapítható, hogy a jogalkotói szándék nem terjedt ki a szerződés megszüntetésére. Ezt az is alátámasztja, hogy a projektek célja a gazdaság élénkítése, tehát a cél az, hogy a projektek meg is valósuljanak az uniós források lehető legszélesebb körben való felhasználása mellett.

[35] Az ítéltábla a felperes érveit követően is fenntartja a tájékoztatásban közölt álláspontját a következő indokokkal.

[36] A Korm. rendelet 3. § 54. pontja értelmében a támogatási szerződés polgári jogi szerződés, azonban – ahogy arra a II. rendű alperes helyesen hivatkozott – valóban sok szempontból atipikus. A támogatási szerződés tartalmát, a felek jogait és kötelezettségeit részletesen meghatározzák a jogszabályok, nagyrészt a hivatkozott Korm. rendelet és az Európai Unió adott támogatásra irányadó szabályai. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az ebben található előírások nemcsak a támogatásban részesülőkre, hanem a támogatás felhasználásban, lebonyolításban, valamint ellenőrzésben résztvevő szervezetekre is kötelezőek. Ebből az következik, hogy a feleknek polgári jogi értelemben vett szerződési szabadsága gyakorlatilag nincs. Kiemelendő, hogy a II. rendű alperes már csak azért sem rendelkezik teljes mértékű szerződéses szabadsággal, mert a polgári jog ennek meghatározásakor abból indul ki, hogy a szerződő felek a saját vagyonukkal rendelkeznek, ezért annak felhasználásáról szabadon döntenek. Azonban a II. rendű alperes mint szerződő fél valójában nem a saját vagyonával és nem is a kezelésére bízott vagyonnal, hanem részben a magyar állam, részben az Európai Unió által célhoz kötötten biztosított pénzügyi alapokkal gazdálkodik, így cselekvési szabadságát nagymértékben meghatározzák a jogszabályokban rögzített előírások. A II. rendű alperes köteles azzal a tartalommal kiírni a pályázatot, majd megkötni a támogatási szerződést, amelyet számára az Európai Unió és a magyar jogszabályok előírnak. Így az általa meghatározott, a szerződés tartalmát képező dokumentumokban: magában a támogatási szerződésben, a támogatási szerződés 1. pontja szerint a szerződés részét képező Felhívásban és az általános szerződési feltételekben sem az általa szabadon meghatározott feltételek találhatók. A pályázó pedig a szerződés megkötésekor köteles valamennyi, a II. rendű alperes által a jogszabályokra tekintettel meghatározott, rendkívül részletes szabályt

elfogadni. Tehát arra szinte semmilyen lehetőség nincs, hogy a felek tárgyalás útján a támogatási szerződés tartalmán módosítsanak, vagy egyedi kikötéseket tegyenek a felek jogait és kötelezettségeit szabályozó részekben. A felek által meghatározható elem pusztán a szerződés tényleges pénzügyi és műszaki tartalma, a vállalt határidők és ütemezés, amelyet szintén a jogszabály adta kereteken belül fogadhatnak el. A felek szerződésmódosítását ezekre a jogi keretekre tekintettel kell vizsgálni.

[37] Az eredeti támogatási szerződés a kiemelt iparágakban működő mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásának bővítése tárgyú pályázati felhívás alapján jött létre. A keresetlevél 2. számú mellékleteként csatolt Felhívás 1.1. pontja szerint annak célja a kiemelt iparágakban fejleszteni kívánó hazai KKV-k termelési kapacitásainak bővítése, amely során korszerű termék előállítási képességek megteremtésének és bővítésének céljából lehetőség nyílik modern eszköz- és gépparkok, valamint fejlett infrastruktúrával ellátott telephelyek kialakítására, a versenyképesség feltételeinek megteremtésére, fenntartására. A 3.1. pontban foglaltaknak megfelelően támogatható tevékenység – többek között – a gyártáshoz kapcsolódó új termelőeszköz beszerzése, ehhez kapcsolódó, ennek a működését segítő egyéb elemek.

[38] A támogatási szerződés 2.1. pontja értelmében a szerződés tárgya „A cég1 Kft. termelési kapacitásának bővítése” című, GINOPazonosító szám azonosító számú támogatási kérelem adatlapban és annak mellékleteiben rögzített projekt (a továbbiakban: projekt) elszámolható költségeinek vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása. Az 5. pont alapján a kedvezményezett a projekt megvalósítása során a támogatást a 4. számú mellékletben meghatározott műszaki, szakmai eredmények elérése érdekében jogosult és köteles felhasználni. A 4. számú melléklet szerint a projekt műszaki, szakmai tartalma: logisztikai berendezések beszerzése, gépjármű-technikai műanyagipari fejlesztés (új gyártási technológia bevezetése a PE/PP alapanyagú elválasztó fólia gyártására alkalmas új technológia beszerzésével), gépjármű-technikai fém alkatrész gyártó ipari fejlesztés (fémipari megmunkáló gépek beszerzése új technológiai munkafolyamatok bevezetésével). Az 1. számú melléklet értelmében a felperes ehhez fóliagyártó gépsort, két főtartós híddarut, raklapemelőt, szalagos fűrészgépet, Fiber Laser vágógépet, automata síkköszörűt, vízsugaras vágót, magasemelő békát és targoncát kívánt beszerezni.

[39] A támogatási szerződés 2017. szeptember 11-én kelt 2. számú módosításának 1. számú melléklete szerint a beszerzendő elemek már két főtartós híddaru, egy targonca, egy magasemelő béka, egy raklapemelő, továbbá egy automata mikroelektronikai áramkört lap gyártó rendszer, összesen 425.420.000 forintért. A 4. számú melléklet értelmében a projekt műszaki, szakmai tartalma: logisztikai berendezések beszerzése, gépjármű-technikai műanyagipari fejlesztés (új gyártási technológia bevezetése a PE/PP alapanyagú elválasztó fólia gyártására alkalmas új technológia beszerzésével). valamint automata mikroelektronikai áramkört lap gyártó rendszer – beültető, hőkezelő és ellenőrző egység, komplett tárrendszerrel. A szerződés 2.1. pontja – ennek ellenére – továbbra is azt tartalmazza, hogy a szerződés tárgya a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben rögzített projekt finanszírozása. Egyébként a 3. számú módosítás volt az, amelynek 4. számú melléklete szerint a felek – a logisztikai eszközöket kivéve – az eredetiben szereplő utolsó műszaki

elemet, a gépjármű-technikai műanyagipari fejlesztést is elhagyták, azonban a beszerzendő eszközök köre az 1. számú mellékletben azonos a 2. számú módosításban szereplőkkel.

[40] A hivatkozott EUTAF ellenőrzési jelentés szerint a felperes eredetileg műanyag lap, lemez, fólia, cső, profil gyártására, műanyag csomagolóeszköz és egyéb műanyag termék gyártási tevékenység kialakítására, illetve fémmegmunkálásra kért támogatást, fejlesztendő tevékenységként az egyéb gumitermék gyártását, műanyag lap, lemez, fólia, cső, profil gyártását, műanyag csomagolóeszköz gyártását, egyéb műanyag termék gyártását és fémmegmunkálást jelölt meg. Az eredeti támogatási szerződés szerint a vállalt műszaki tartalom a gépjármű-technikai műanyagipari és fém alkatrész gyártási fejlesztés volt. A 2. számú módosítást követően pedig a projekt új célja automata mikroelektronikai áramköri lap gyártórendszer beszerzése és az ezzel kapcsolatos termelési tevékenység kialakítása lett.

[41] A felek között az nem is volt vitás, hogy erre a módosításra sor került, annak jogi értékelése körében volt vita. A felperes álláspontja szerint ez pusztán a szerződés műszaki tartalmának a megváltozása, de nem érinti a szerződés alapvető célját, miután az a felperes termelési kapacitásának bővítése volt, ami, ugyan más műszaki tartalommal, de megvalósult. A II. rendű alperes álláspontja szerint viszont a szerződés célja a projekt megvalósítása volt, a projekt tartalma azonban megváltozott.

[42] A Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés a) pontja rögzíti, hogy a szerződésmódosítás a projekt alapvető célját nem változtathatja meg. Kétségtelen, hogy a „projekt alapvető célja” kifejezés pontos meghatározását sem a Korm. rendelet, sem a támogatási szerződés vagy az annak részévé vált okiratok nem tartalmazzák. Ugyanakkor a „projekt” fogalmát a támogatási szerződés 2.1. pontja rögzíti, eszerint a projekt egyértelműen magát a pályázati felhívásban vállalt konkrét fejlesztést jelenti. A „projekt alapvető célja” fogalmat a Korm. rendelet egyéb szabályaival összevetve kell értelmezni, figyelemmel a támogatási jogviszony fent kifejtett rendkívül speciális jogi tartalmára. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 27. pontja meghatározza a műszaki-szakmai tartalom definícióját: ez a projekt keretében megvalósított fejlesztések valamely, a projekt eredményessége szempontjából meghatározó tulajdonsága, amelynek megvalósítását a kedvezményezett az irányító hatóság felé a támogatási kérelem benyújtásával vállalta, vagy amelyet a Felhívás, vagy a támogatási szerződés ekként határoz meg.

[43] Ezen fogalmak alapul vételével megállapítható, hogy amikor a felperes Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés a) pontjában található „projekt alapvető célja” kifejezés értelmezésére törekszik, akkor valójában maga sem a „projekt” céljáról, hanem a „támogatási felhívás” a céljáról beszél. Az Európai Unió jelen perbeli típusú támogatásának általánosságban valóban célja egy adott ország vagy régió versenyképességének támogatása a termelés magasabb színvonalának elérésén keresztül. Ugyanakkor a II. rendű alperes a támogatási szerződéseket nem általánosságban, bármilyen termékfejlesztési vagy gazdaságélénkítési célra köti meg. A támogatási összeg elnyerése érdekében a pályázóknak konkrét tevékenységet kell megjelölniük, amely útján el fogják kérni a felhívás, azaz a pályázat tágabb értelemben vett célját, a versenyképességet és termelékenységet bővítését. A

támogatás odaítélése során a II. rendű alperes azt dönti el, hogy az adott konkrét, támogatandó beszerzés vagy tevékenység, azaz maga a „projekt” támogatható-e ennek elérése érdekében. Tehát a „projekt” alapvető célja nem a tágabb értelemben vett támogatási céllal, hanem az adott, konkrét beszerzéssel elérni kívánt céllal azonos. Így, ha az adott projekt egy típusú termék gyártása helyett, a szerződés időtartama alatt, egy gyökeresen más termék gyártására és az ahhoz szükséges gépek beszerzésére módosul, akkor az a támogatás célját nem, de a projekt alapvető célját megváltoztatja. Jelen esetben a projekt célja gépjármű-technikai műanyag- és fémipari fejlesztés helyett nyomtatott áramköri kártyák gyártásának fejlesztésre változott.

[44] Ezért az ítéltábla is arra a következtetésre jutott, hogy a támogatási szerződés 2. számú módosításával a projekt célját a felek valóban módosították, ami a Korm. rendelet 87. § (1) bekezdés a) pontja értelmében nem lett volna lehetséges. Tehát a II. rendű alperes jogelődjének módosítási kérelmet elfogadó nyilatkozata jogszabályba ütközik.

[45] A felperes helytállóan érvelt azzal, hogy ez a módosítás önmagában semmilyen elállási okot nem valósít meg, a felperes pedig a módosítás során valótlan adatot nem szolgáltatott. Ezért a szerződés módosított tartalmához képest ez, a II. rendű alperes által állított, fellebbezési eljárásban vizsgálható elállási ok valóban nem áll fenn.

[46] A jogszabályba ütközés jogkövetkezményének megállapításával kapcsolatban a felperes arra hivatkozott, hogy a más jogágba tartozó szabályba ütközés nem eredményez feltétlenül polgári jogi semmisséget, ami valóban így is van. A felperes által hivatkozott EBH2004. 1117 számú eseti döntés csak azt mondja ki, hogy az eljárásjogi jellegű (tehát a pályázat lebonyolítást szabályozó) jogszabályok megsértése nem eredményezi a pályázat eredményeképpen megkötött szerződés semmisségét. A felhozott BDT2006. 1450, BDT2007. 1643 és a BH1994. 186 számú eseti döntések pedig kifejezetten más jogág (közigazgatási jog vagy büntetőjog) által jogellenesnek minősített tevékenységre kötött szerződésekről szólnak. Azonban a Korm. rendelet nem tekinthető olyan egyéb ágazati jogszabálynak, amely szabályaiba ütközés a szerződés – illetve jelen esetben szerződésmódosítási kérelmet elfogadó jognyilatkozat – polgári jogi érvényességét nem érinti. A Korm. rendelet az 1. § (1) bekezdése értelmében ugyanis kifejezetten a felek által megkötött támogatási szerződés tartalmának, a felek jogainak és kötelezettségeinek a szabályozását célozza, tehát nem más jogágba tartozó szabályokat rögzít, hanem kifejezetten a támogatási szerződéses jogviszonyt szabályozza. A szerződésmódosítási kérelem jogszabályba ütköző elfogadásának jogkövetkezményeiről a Korm. rendelet nem rendelkezik, ezért – figyelemmel arra, hogy a korábban hivatkozott definíció szerint polgári jogi szerződésről van szó – a Ptk. szerinti jogkövetkezményeket lehet levonni. Tehát a II. rendű alperes jogelődjének jognyilatkozata a Ptk. 6:9. §-a alapján alkalmazandó 6:95. §-a értelmében jogszabályba ütközés miatt semmis.

[47] Hivatalból észlelte továbbá az ítéltábla, hogy miután a II. rendű alperesi jogelőd módosítást elfogadó jognyilatkozatára a Ptk. 6:108. § (1) bekezdésének megfelelően jogosultságot nem lehet alapítani, a 2. számú szerződésmódosítás – egybehangzó akaratnyilatkozatok híján – a Ptk. 6:63. § (1) bekezdése értelmében nem jött létre. Miután

létre sem jött tartalmú szerződést nem lehet módosítani, nem jöttek létre az ezt követő szerződésmódosítások sem. Hogy ha sem a támogatási szerződés 2. számú, sem azt követő módosításai nem jöttek létre, akkor a szerződés a felek között az eredeti, majd az 1. számú módosítással érintett tartalommal áll fenn, miután ezeket az érvénytelenségi ok és emiatt a létre nem jött módosítás nem érinti.

[48] Ebből az következik, hogy az egyik, elsőfokú bíróság által elfogadott elállási ok, a támogatási szerződés céljának megváltoztatása nem áll fenn, miután – a fentiekre tekintettel – a cél nem változott.

[49] Az EUTAF vizsgálat, majd az erre alapított szabálytalanság és elállás nem a szerződés eredeti tartalmához képest vizsgálta a projekt megvalósulását, az árajánlatokat és az egyéb felperesi kötelezettségek teljesítését, hanem a végleges, a fentiek szerint létre sem jött tartalomhoz képest. Ennek pedig az a következménye, hogy az elállásban írt, az EUTAF jelentés és a szabálytalansági eljárás alapján megállapított, fellebbezéssel érintett másik elállási ok – az árajánlatok hiányossága – az eredeti szerződéses tartalomhoz képest nem értelmezhető, miután az eredeti szerződés alapján a nyomtatott áramköri lapok gyártását végző gépsor beszerzésére egyáltalán nem is lett volna lehetőség. Az elállás a szerződés módosított tartalmára reflektál, azzal kapcsolatban fogalmaz meg kifogásokat, amelynek fennállása így nem állapítható meg. Ezért az elállásban írt, a fellebbezési eljárásban vizsgálható másik ok jogszerűsége nem fogadható el.

[50] Abból, hogy az állított elállási okok nem állnak fenn, az következik a Ptk. 6:213. § (1) bekezdése és a Korm. rendelet 164. § (3) bekezdés b) pontja alapján, hogy az elállás jogkövetkezményét nem lehet alkalmazni. Tehát a kereset annyiban alapos, hogy a II. rendű alperes jogelődjének jelen perben vitássá tett elállási nyilatkozata valóban jogszerűtlen.

[51] Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az érdemben vizsgálható 3. számú megállapítási keresetnek helyt adott.

[52] A Fővárosi Ítéltábla döntése folytán a felperes keresete és fellebbezése részben, egy kereset tekintetében eredményre vezetett, a másik három esetben viszont a keresetet elutasító döntést helyben kellett hagyni. Ezért az ítéltábla – a Pp. 83. § (2) bekezdése figyelembevételével – úgy döntött, hogy a peres felek az első-, és a másodfokú eljárásban is a saját költségeiket viselik, a II. rendű alperes pedig köteles a felperes részére a kereseti és a fellebbezési illeték 50%-át megtéríteni. Az ítéltábla figyelemmel volt a költségek elszámolása során arra is, hogy a per kimenetelét a bíróság által észlelt körülmény és az anyagi pervezetés lényegesen befolyásolta. A fellebbezés a 750.000 forint ellentmondási illeték viseléséről hozott rendelkezést nem érintette, az a korábban kifejtettek szerint jogerős.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Szabó Csilla s. k.

a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Istenes Attila s. k.
s. k.

bíró

Dr. Kovaliczky Ágota

bíró